

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528) [www. economy.nayka.com. ua](http://www.economy.nayka.com.ua) | № 12, 2018 | 27.12.2018 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2018.12.213](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.12.213)

УДК 657

*I. М. Мельник,
здобувач кафедри обліку і аудиту,
Житомирський державний технологічний університет*

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІТИЧНИХ ПРОЦЕДУР ЩОДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

*I. M. Mel'nyk
applicant for the department of accounting and auditing
Zhytomyr state technological university*

FORMATION OF INFORMATION SUPPORT OF ANALYTICAL PROCEDURES FOR EVALUATION OF EFFICIENCY OF FORESTRY ENTERPRISES

В процесі дослідження було проаналізовано ряд наукової літератури, яка стосується інформаційного забезпечення економічного аналізу та взаємодії економічного аналізу з іншими інформаційними підсистемами. Мета статті полягала в дослідженні формування інформаційного забезпечення аналітичних процедур щодо оцінки ефективності діяльності лісогосподарських підприємств. В результаті аналізу наукової літератури було встановлено, що питання інформаційного забезпечення є особливим в умовах повної цифровізації та інформатизації. Вважаємо, що інформаційне забезпечення економічного аналізу діяльності суб'єктів господарювання має враховувати як кількісні так і якісні показники. Це обумовлено тим, що предметом економічного аналізу є причинно-наслідкові зв'язки, а отже лише якісна інформація дозволить визначити яким чином той чи інший фактор вплинув на результативний показник діяльності підприємства. В статті було виділено первинні (фундаментальні) характеристики інформації (достовірність, об'єктивність, повнота, співставність, прогнозна цінність, своєчасність, змістовність, зрозумілість і суттєвість) та вторинні (компетентність, достатність, стійкість та інші). Для цілей економічного аналізу є потреба в формуванні комплексну інформаційного забезпечення про зазначенні об'єкти, в контексті їх властивостей, що характеризують екологічну та економічну результативність діяльності окремого лісогосподарського підприємства. В дослідженні запропоновано механізм формування інформаційного забезпечення економічного аналізу діяльності підприємств лісового господарства. Як результат було наддано характеристику кожному із вказаних джерел інформаційного забезпечення економічного аналізу діяльності підприємств лісового господарства в розрізі облікових джерел (фінансова звітність, податкова звітність, спеціальна звітність державних підприємств) та не облікових (статична звітність). Запропоновані складові інформаційного забезпечення економічного аналізу діяльності підприємств лісового господарства не є вичерпними. В окремих випадках для побудови

факторних моделей за аналітичними показниками можуть використовуватися дані зовнішнього середовища, аналітичних рахунків, договорів та інші джерела.

In the course of the research, a number of scientific literature was analyzed concerning the information support of economic analysis and the interaction of economic analysis with other information subsystems. The purpose of the article was to investigate the formation of information support for analytical procedures for evaluating the effectiveness of forestry enterprises. As a result of the analysis of the scientific literature, it was found that the issue of information support is special in the conditions of complete digitization and informatization. We believe that information support for economic analysis of economic entities should take into account both quantitative and qualitative indicators. This is due to the fact that the subject of economic analysis of causation, and therefore only qualitative information will determine how one or another factor affected the performance of the enterprise. The article highlights the primary (fundamental) characteristics of information (reliability, objectivity, completeness, comparability, predictive value, timeliness, content, comprehensibility and materiality) and secondary (competence, sufficiency, sustainability, etc.). For the purposes of economic analysis, there is a need for the formation of comprehensive information support about these objects, in the context of their properties, which characterize the environmental and economic performance of the activities of an individual forestry enterprise. The mechanism of formation of information support of economic analysis of forestry enterprises activity is proposed in the research. As a result, each of the specified sources of information support for economic analysis of forestry enterprises' activity in terms of accounting sources (financial reporting, tax reporting, special reporting of state-owned enterprises) and non-accounting (static reporting) was given. The proposed components of information support for economic analysis of forestry enterprises are not exhaustive. In some cases, external factors, analytical accounts, contracts and other sources may be used to construct factor models by analytical indicators.

Ключові слова: *лісгосподарське підприємство, економічний аналіз, інформаційне забезпечення, оцінка, ефективність діяльності.*

Keywords: *forestry enterprise, economic analysis, information support, evaluation, efficiency of activity.*

Постановка проблеми. Інформаційне забезпечення економічного аналізу є основною складовою формування аналітичного забезпечення економічного аналізу діяльності лісгосподарських підприємств. В залежності від якості інформаційного забезпечення економічного аналізу залежать достовірність результатів застосування аналітичних процедур, що в результаті впливає на управлінські рішення. Управління лісгосподарськими підприємствами не оминило питання інформатизації та розвитку інформаційного суспільства, де основним ресурсом виступає інформація. А отже, питання інформаційного забезпечення аналітичних процедур є настільки ж важливим як і власне їх результати для формування інформаційного простору управління. Усе вказане визначає актуальність дослідження положень щодо формування інформаційного забезпечення як складової комплексного механізму аналітичного забезпечення управління лісгосподарськими підприємствами. Адже, інформаційне забезпечення має дозволити застосовувати аналітичні процедури, що визначають як економічну так і екологічну ефективність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку інформаційного забезпечення економічного аналізу та взаємодія економічного аналізу з іншими інформаційними підсистемами були дослідженні в працях вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема:

- формування інформаційного забезпечення економічного аналізу: О.В. Олійник, Т.М. Ковальчук, В.К. Савчук, І.В. Саух, О.М. Дзюбенко, А.М. Лисичко, О.А. Зоріна, Т.О. Павлушенко, Г.Л. Норд, Н.І. Луцька, О.К. Фокін, Л.В. Гнилицька, Л.Й. Юрківська, Т.В. Кравченко, О.А. Лаговська, Я.І. Мулик, В.Г. Виговський, Т.Г. Маркович, О.М. Глушук, Л.П. Половенко, Л.О. Примостки, І.М. Парасій-Вергуненко, та інші;

- взаємодія економічного аналізу із системами контролю (внутрішній контроль, внутрішній аудит, внутрішньогосподарський контроль, незалежний аудит): М.М. Шигун, О.В. Філозоф, Н.С. Брохун, Ю.Г. Горгола, В.М. Пархоменко, Н.О. Шкабрій, О.В. Мельниченко, Т.В. Барановська, В.А. Абасов, Н.М. Проскуріна, К.В. Безверхий, Н.М. Пелешко, В.П. Бондар, К.С. Сурніна, С.М. Зубчик, М.С. Письменна, О.М. Бунда, О. Редько, Н. І. Дорош, О.А. Петрик, Т. Каменська, М. Корінько, Є. Мних, В. Пантелєєв, І. Пилипенко та інші.

- взаємодія бухгалтерського обліку та економічного аналізу: Д.О. Грицишен, В.В. Євдокимов, А.П. Дикий, Я.П. Пастернак, О.М. Мазуренко, О.В. Кантаєва, В.М. Пархоменко, Т.П. Назаренко, О.А. Чухліб, О.О. Зеленина, Р.В. Варічева, Ю.Ю. Мороз, Я.В. Сливка, О.А. Лаговська, Л.Я. Шевченко, В.В. Бондарчук, А.Ю. Масловська, О.В. Іванюта, В.В. Покин'єчерда, І.В. Клименко, Я.І. Мулик, В.В. Ксендзук, В.К. Макарович, Г.В. Берляк, Г.Ю. Яковець, Т.Ю. Мельник, О.П. Дріга, О.Б. Сивак, О.В. Мельниченко, Л.А. Заводовська, Т.С. Осадча, К.Ю. Поляк, О.М. Лукан, О.В. Усатенко, Я.О. Измайлов та інші.

Серед зарубіжних вчених питання розвитку інформаційного забезпечення та взаємодії економічного аналізу із іншими підсистемами розглядалося в працях: Р. Адамса, Ш. Алібекова, В. Андрєєва, А. Аренса, М. Беніса, С. Бичкової, А. Газаряна, С. Гутцайта, Ю. Данілевського, Ф. Дефліза, Г. Дженика, Р. Доджа, І. Елісєєвої, Е. Зубової, Д. Кармайка, Дж. Лоббека, Л. Растамханової, Н. Ремізової, Дж. Робертсона, В. Самарухи, С. Сиротенко, Я. Соколова, Е. Старовойтової, В. Стародубцевої, В. Суйца, О. Терехова, О. Шапошнікова, А. Шеремета, Л. Шнайдермана, К. О'Роурке, Д. Клафам, М. Бордо, Ю. Уайт, Дж. Дж. Марк, П. Матіас, П. О'Браєн, А. Меддісон та інші.

Мета статті полягає в дослідженні формування інформаційного забезпечення аналітичних процедур щодо оцінки ефективності діяльності лісгосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу. «В інформаційній економіці перевагу перед конкурентами забезпечують інформація та знання. Знання є перевіреним практикою і засвідченим логікою результатом пізнання дійсності. Для їх отримання та застосування потрібен відповідний метод, який у будь-якій науці є сукупністю розумових та практичних операцій, спрямованих на вирішення конкретного типу задач у частині досягнення предмета вивчення; сукупністю основних способів отримання нових знань і методів вирішення завдань у межах будь-якої науки. Добір конкретних способів дослідження визначається методологією наукового пізнання. Вона визначає принциповий підхід до вивчення явищ господарського життя і є центральним питанням розвитку кожної науки. Сучасні технології збирання, накопичення, зберігання та передачі інформації суб'єктами господарювання є лише моментом загального інформаційного процесу, який залишиться незавершеним, якщо отриманий інформаційний продукт не буде засвоєний споживачем» [6, с. 7].

«В наш час аналіз господарської діяльності стає розвиненою умовою економічних відносин, основою надійності та всебічно обґрунтованості управлінських рішень на всіх рівнях і в усіх суб'єктів господарювання. Сьогодні управлінські рішення повинні ґрунтуватися на точних розрахунках, глибокому та ефективному аналізі. Економічні служби сучасних підприємств поширюють використання економіко-математичного апарату, новітніх програмних продуктів, комп'ютерної техніки, інформаційних баз даних, довідково-пошукових інформаційних систем тощо. Саме тому жодне організаційне, технічне й технологічне рішення не повинно здійснюватися до тих пір, поки не обґрунтована його економічна доцільність. Фахівці, які займаються обґрунтуванням різноманітних управлінських рішень, потребують достовірної деталізованої бухгалтерської, статистичної та комерційної інформації щодо виробничих і фінансово-інвестиційних процесів на підприємстві» [1].

Ефективність здійснення аналітичних процедур для оцінки діяльності суб'єкта господарювання різних галузей, в тому числі лісгосподарських підприємств, залежить від якості інформаційного забезпечення. «Інформаційне забезпечення» виникло у зв'язку з розвитком автоматизованих систем управління, яка є динамічною системою одержання, оцінки, зберігання та переробки даних і створена з метою вироблення управлінських рішень. Інформаційне забезпечення можна розглядати і як процес забезпечення інформацією, і як сукупність форм документів, нормативної бази та реалізованих рішень щодо обсягів, розміщення та форм існування інформації, яка використовується в інформаційній системі в процесі її функціонування [5, с.144]

Так, питання інформаційного забезпечення є особливим в умовах повної цифровізації та інформатизації. Так, на думку Л.С. Стецюк «Сьогодні значно зріс об'єм інформації, яка надходить для проведення аналізу. Не дивлячись на те, що в останні роки відбувся перехід від ручного до автоматизованого процесу обробки та переробки інформації, на підприємствах не налагоджене інформаційне забезпечення, яке б дозволило оперативно та доброякісно обробляти інформацію. Відповідно, ставиться під загрозу ефективність системи управління підприємством, що зумовлює подальші дослідження в напрямку покращення якості інформації та створення адекватного вимогам управління інформаційного забезпечення для проведення аналізу господарської діяльності» [9, с. 137]. Наведена цитата підтверджує тезу про важливість інформаційного забезпечення економічного аналізу як з позиції застосування певних видів аналітичних процедур так і з позиції результатів економічного аналізу, що використовуються в прийнятті як поточних так і стратегічних управлінських рішень. А у випадку із підприємствами, що вирисовують природні ресурси держави такі рішення можуть мати національне значення.

Загальну характеристику якості інформаційного забезпечення економічного аналізу через систему бухгалтерського обліку надають вітчизняні вчені Г.І. Андрєєва та А.С. Ярошенко: «Якість облікової інформації залежить від використаної методології її сприйняття, систематизації та узагальнення, а також від специфічних особливостей облікових задач: розв'язності (завжди розрахунковим або логічним способами); алгоритмічності; документальності вхідних та вихідних даних; використання тих самих даних для формування різних показників; інформаційного зв'язку облікових задач; необхідності накопичення даних; регламентації термінів розв'язання задач. Сучасна облікова інформація будується на аналітичних оцінках доцільності, переваг і пріоритетів господарських операцій. Планові дані є орієнтирами для нових кон'юнктурних оцінок; звітно-статистичні дані не є простим зведенням однорідних явищ та процесів у просторі і часі тощо. Лише на основі якісної оцінки регламентованої

інформації можна визначати її необхідність, а за характеристиками цієї інформації розглядати варіанти її достатності тощо» [1].

Питання якості інформаційних ресурсів, в тому числі, що генеруються інформаційними підсистемами управління досить гостро стоїть в сучасних умовах господарювання. В Україні за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) було захищено дві дисертації, що в комплексі розв'язують питання якості інформаційного ресурсу, що генерують системою бухгалтерського обліку для цілей управління та економічного аналізу: Плахтій Т.Ф. «Розвиток теорії і методології обліку на основі якісного підходу» (докторська дисертація) та А.Ю. Щирська «Розвиток обліку в забезпеченні якості інформації».

Щодо якісних характеристик облікової інформації загалом та для цілей економічного аналізу в науковій літературі не має єдиного підходу, зокрема вчені наводять різний набір якісних характеристики інформації, що генеруються системою бухгалтерського обліку:

- Плахтій Т.Ф. [7, с. 214] пропонує модель взаємозв'язок між різними рівнями і видами якісних характеристик облікової інформації в конвергованій концептуальній основі на основі чого виділяє наступні рівні якісних характеристик: загальний критерій - корисність для прийняття рішень; фундаментальні якісні характеристики – релевантність, справедливе представлення; складові фундаментальних якісних характеристик - прогнозна цінність, підтверджуюча цінність, суттєвість, повнота, нейтральність, свобода від помилок; посилювальні якісні характеристики – порівнянність, перевірюваність, своєчасність, зрозумілість;

- Андрєєва Г.І. та А.С. Ярошенко [1] пропонують наступні характеристики якості інформаційного забезпечення аналізу господарської діяльності: репрезентативність (правильність відбору інформації з метою адекватного відображення джерела інформації); змістовність (семантична ємність інформації; достатність (повнота) (мінімальний, але достатній склад даних для досягнення цілей, які переслідує споживач інформації); доступність (простота (або можливість) виконання процедур отримання і перетворення інформації); актуальність (залежить від динаміки зміни характеристик інформації і визначається збереженням цінності інформації для користувача в момент її використання); своєчасність (надходження не пізніше заздалегідь призначеного терміну); точність (ступінь близькості інформації до реального стану джерела інформації); достовірність (властивість інформації відображати джерело інформації з необхідною точністю); стійкість (здатність інформації реагувати на зміни вихідних даних без порушення необхідної точності);

- Бондар М.П. [2, с. 15] пропонує наступну сукупність вимог до обліково-аналітичної інформації в управлінні підприємницькою діяльністю: репрезентативність (проводиться вибір лише тієї інформації, яка має безпосереднє відношення до процесу розробки і реалізації бізнес-проекту); змістовність (зі складу репрезентативної інформації проводиться відбір її частини, яка може бути безпосередньо використана для ефективних управлінських рішень); повнота (інформація повинна відображати статистику та динаміку фінансово-господарської діяльності підприємства); доступність (використовується переважно та інформація, яка оприлюднюється або формується додатково для управлінського персоналу); своєчасність (використовується переважно оперативна обліково-аналітична інформація із фінансових, статистичних, податкових та управлінських звітів щодо поточної підприємницької діяльності з метою розробки стратегічних управлінських рішень); стійкість (структура обліково-аналітичної інформації обґрунтовується з позиції необхідності і достатності та залишається незмінною на певний період); точність (переважними є ті дані, які досить точно відображають ситуацію); достовірність (оцінка даних з метою доказу її достатності та достовірності підтверджується іншою інформацією, що наведена в бухгалтерських та не бухгалтерських документах); цінність (обліково-аналітична інформація забезпечує здійснення антикризової політики і сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємства).

В цілому можна погодитися пропозиціями вчених, щодо якісних характеристик інформаційного забезпечення економічного аналізу господарської діяльності підприємств. Проте, для цілей зазначеного дослідження, вважаємо, за необхідне виділити первинні (фундаментальні) характеристики інформації та вторинні.

Під первинними (фундаментальними) якісними характеристиками інформаційного забезпечення економічного аналізу діяльності лісогосподарського підприємства розуміємо характеристики, які визначають інформацію, як таку, що можливо використовувати в цілях економічного аналізу та для вирішення інших управлінських завдань. Зазначенні властивості характеризують інформацію, як таку, що можлива для використання. До таких властивостей відносимо: достовірність, об'єктивність, повнота, співставність, прогнозна цінність, своєчасність, змістовність, зрозумілість та суттєвість.

Вторинні якісні характеристики – це характеристики інформації, які визначають як додаткові певними користувачами, або певною інформаційною підсистемою, якої виступає економічний аналіз. Повний перелік таких характеристик дати не можливо, проте до основних можна віднести: компетентність, достатність, стійкість та інші.

В цілому, якщо надана для економічного аналізу інформація буде відповідати первинним та окремим вторинним характеристикам, вона може бути використана для цілей економічного аналізу. Так, зазначена інформація має в цілому визначати властивості об'єкту для встановлення причинно-наслідкових зв'язків. В цілому об'єктом економічного аналізу виступатиме господарська діяльність підприємств лісового господарства, яка включає наступні об'єкти, які характеризують економічну та екологічну ефективність лісогосподарської діяльності:

- собівартість лісогосподарської продукції;
- лісозаготівля;
- доходи та фінансові результати;
- рентні платежі за використання лісових ресурсів;

- витрати та екологічні цілі щодо використання лісових ресурсів.

Особливості функціонування лісогосподарських господарств у формі державних підприємств визначає специфічні складові інформаційного забезпечення економічного аналізу їх діяльності. Це обумовлено тим, що:

- зазначенні підприємства використовують природні ресурси, а отже мають звітуватися за їх ефективне використання. В більшій мірі це звітування щодо нарахування та сплати до державного бюджету рентних платежів за використання лісових ресурсів;

- власником лісогосподарських підприємств є держава, а отже в виробничі потужності досліджуваних підприємств, сформовані за рахунок коштів державного (державне агентство лісових ресурсів України) або місцевих бюджетів (у випадку підприємств обласного рівня). Це обумовлює потребу в інформаційному забезпеченні аналітичних розрахунків ефективності діяльності лісогосподарських підприємств в частині надходжень до державного бюджету;

- лісогосподарські підприємства знаходяться у підпорядкуванні Державного агентства лісових ресурсів України, а отже мають звітуватися перед ним в частині використання виробничого потенціалу та фінансових ресурсів. Інформація такого роду в результаті дозволить виявити резерви підвищення економічного потенціалу окремого лісогосподарського підприємства та здійснювати порівняльний аналіз ефективності управління різних лісогосподарських підприємств одного регіону;

- лісогосподарські підприємства є суб'єктами господарювання а отже система бухгалтерського обліку має бути організована відповідно до діючого бухгалтерського законодавства (Закон України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні, Інструкція про застосування рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти фінансової звітності, інші нормативні підзаконні акти, або галузеві інструкції). Сучасні законодавчі норми передбачають складання лісогосподарськими підприємствами фінансової звітності. Показники фінансової звітності використовуються для економічного аналізу за наступними видами: управлінський аналіз, фінансовий аналіз (аналіз фінансового стану), техніко-економічний аналіз.

Усе зазначене визначає специфічні напрями економічного аналізу й відповідно формування інформаційного забезпечення економічного аналізу діяльності лісогосподарських підприємств, що дозволяє оцінити як економічну так і екологічну ефективність. В цілому пропонуємо наступний механізм формування інформаційного забезпечення економічного аналізу діяльності підприємств лісового господарства (рис. 1).

Надамо характеристику кожному із вказаних джерел інформаційного забезпечення економічного аналізу діяльності підприємств лісового господарства в розрізі облікових джерел (фінансова звітність, податкова звітність, спеціальна звітність державних підприємств) та не облікових (статична звітність).

Фінансова звітність підприємств лісового господарства.

Фінансова звітність виступає одним із основних джерел економічного аналізу, адже є результативним етапом системи генерування інформації бухгалтерським обліком. Фінансова звітність підприємств лісового господарства формується у відповідності до діючого бухгалтерського законодавства, що включає наступні нормативні акти:

- Закон України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні – визначає особливості організації та ведення бухгалтерського обліку та визначає порядок фінансового звітування за формою, змістом та періодичністю;

- Інструкція про застосування рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій – регулює порядок відображення господарських операцій на рахунках та визначає напрями організації аналітичного обліку для цілей формування робочого плану рахунків бухгалтерського обліку підприємств лісового господарства;

Рис. 1. Формування інформаційного забезпечення діяльності підприємств лісового господарства

- Положення (стандарти) бухгалтерського обліку – нормативні акти, що регулюють порядок облікового відображення господарської діяльності в розрізі окремих об'єктів управління. На сьогоднішній день в Україні діють 29 положень, які регулюють порядок відображення відповідних об'єктів господарської діяльності лісогосподарської діяльності;

- Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку – нормативні акти регулювання системи бухгалтерського обліку в частині встановлення загальних вимог до фінансової звітності (НП(С)БО 1) та порядку формування консолідованої звітності (НП(С)БО 2). Згідно із законом про бухгалтерський облік визначено, що «національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку - нормативно-правовий акт, яким визначаються принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності підприємствами (крім підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі), розроблений на основі міжнародних стандартів фінансової звітності і законодавства Європейського Союзу у сфері бухгалтерського обліку та затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку» [8].

- Міжнародні стандарти фінансової звітності – це стандарти, що регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку і формування фінансової звітності суб'єктів господарювання. Стандарти розроблені Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (International Accounting Standard Board, IASB).

- інші нормативні підзаконні акти, зокрема Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) на підприємствах, що належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України.

Згідно із зазначеними нормативно-правовими актами фінансова звітність як інформаційне джерело економічного аналізу діяльності підприємств лісового господарства, складається з наступних звітів:

- баланс;
- звіт про фінансові результати;
- звіт про рух грошових коштів;
- звіт про власний капітал;
- примітки до річної фінансової звітності;
- звіт про платежі на користь держави для суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях;
- звіт про управління.

Зауважимо, що такі форми звітності як звіт про платежі на користь держави для суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях та звіт про управління були введені в Україні лише у 2017 р. «Звіт про управління подається разом з фінансовою звітністю та консолідованою фінансовою звітністю в порядку та строки, встановлені законом. У разі подання підприємством консолідованої фінансової звітності подається консолідований звіт про управління. Від подання звіту про управління звільняються мікропідприємства та малі підприємства. Середні підприємства мають право не відображати у звіті про управління нефінансову інформацію» [8].

В цілому зазначенні форми звітності дозволяють:

- оцінити економічні ресурси, які використовує підприємство для здійснення лісогосподарської діяльності Це є основою формування заходів щодо управління економічним потенціалом підприємства та визначення показників ділової активності;
- дослідити джерела формування ресурсів, зокрема власний капітал лісогосподарського підприємства, що в більшій мірі належить державі як основи оцінки показників фінансової стійкості;
- оцінити фінансові результати в частині ідентифікації доходів та витрат лісогосподарського підприємства як основи визначення рентабельності діяльності;
- виявити специфіку управління грошовими котами та їх рухом протягом звітного періоду. Що дозволить виявити ліквідність лісогосподарського підприємства;
- виявити тенденції змін у власному капіталі підприємства лісового господарства.

Податкова звітність підприємств лісового господарства.

Особливою формою податкової звітності, що підлягає економічному аналізу діяльності підприємства лісового господарства є Податкова декларація з рентної плати. Дана форма звітності була затверджена наказом Міністерства фінансів України № 719 від 17 серпня 2015 року. «Платниками рентної плати є лісокористувачі – юридичні особи, їх філії, відділення, інші відокремлені підрозділи, що не мають статусу юридичної особи, постійні представництва нерезидентів, які отримують доходи з джерел їх походження з України або виконують агентські (представницькі) функції стосовно таких нерезидентів або їх засновників, фізичні особи (крім фізичних осіб, які мають право безоплатно без видачі спеціального дозволу використовувати лісові ресурси відповідно до лісового законодавства), а також фізичні особи – підприємці, які здійснюють спеціальне використання лісових ресурсів на підставі спеціального дозволу (лісорубного квитка або лісового квитка) або відповідно до умов договору довгострокового тимчасового користування лісами. (п. 256.1 ст. 256 ПКУ)» [3].

Зазначена податкова декларація містить наступні складові:

- розрахунок з рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування здійснюється у додатку 8 до Декларації (далі – Додаток 8);
- розрахунок з рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів (крім рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування) здійснюється у додатку 9 до Декларації (далі – Додаток 9).

Зазначена форма даної звітності є основним інформаційним джерелом для оцінки ефективності використання лісових ресурсів та економічних вигід отриманих від лісозаготівлі

Статистична звітність.

Особливою формою статичного спостереження, що характеризує лісгосподарську діяльність є Державне статистичне спостереження №3-лг, що затверджено наказом Державною службою статистики № 118 від 06 липня 2018 р.. Структура та змістовне наповнення зазначеного звіту має наступні особливості:

- заготівля та реалізація лісгосподарської продукції в розрізі видів круглого лісу за напрямками вироблення та використання (реалізація, переробка та виробництво);
- заготівля деревини за системами та видами рубок, що дає характеристику площ, що підлягали вирубці та кількості заготовленої деревини;
- заготівля недеревної лісової продукції, зокрема ягід, рослин, кори, деревного вугілля та інше;
- загибель лісових насаджень в розрізі природних та антропогенних факторів;
- лісокультурні роботи;
- відтворення лісів в розрізі площ садіння та природного поновлення лісу;
- осушення лісових земель;
- лісорозведення та знеліснення за природним складом деревостанів;
- захист лісів в розрізі захисту від шкідників і хвороб, лісозахисних заходів.

Зазначена форма звітності дозволить в повній мірі оцінити ефективність екологічної ефективності в частині збереження лісів.

Спеціальна звітність державних підприємств.

Важливе значення для економічного аналізу діяльності підприємств лісового господарства має звіт про виконання фінансового плану підприємства. Зазначена форма звітності є додатком до Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки. Основними розділами зазначеного звіту є наступні: формування фінансових результатів, розрахунки з бюджетом, рух грошових коштів, та капітальні інвестиції. Вперше питання економічного аналізу зазначеного звіту було підняте в дисертації О.М. Дзюбенка, так автор зазначає, що «обґрунтовано, що економічний аналіз може виокремлюватись як: інструмент оцінки фінансового потенціалу та інформаційного забезпечення фінансового планування господарської діяльності лісгосподарського підприємства; метод фінансового планування господарської діяльності лісгосподарського підприємства для забезпечення певного рівня фінансового потенціалу; інструмент оцінки виконання фінансового плану господарської діяльності лісгосподарського підприємства. Запропоновано авторський порядок застосування аналітичних процедур до оцінки формування та виконання фінансового плану лісгосподарського підприємства за етапами: формування інформаційного підґрунтя планових показників на основі результатів економічного аналізу фінансового планування за попередній період; встановлення прогнозних показників об'єктів фінансового планування; аналітична оцінка планового фінансового потенціалу лісгосподарського підприємства на основі скоригованого фінансового плану; розробка карти планового стану фінансового потенціалу за визначеними рівнями; оцінка виконання фінансового плану підприємства за показниками фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності та рентабельності» [4, с. 239].

В дисертації автор визначає наступні змістовні характеристики звіту про виконання фінансового плану як інформаційного джерела економічного аналізу (табл. 1).

В цілому зазначена форма звітності дозволяє оцінити фінансовий стан лісгосподарського підприємства за інноваційними показниками, а також провести порівняти планові та фактичні дані економічної результативності лісгосподарської діяльності.

Таблиця 1.

Змістовне наповнення звіту про виконання фінансового плану як інформаційного джерела економічного аналізу діяльності підприємства лісового господарства

Розділ	Характеристика
1	2
<i>формування фінансових результатів</i>	В даному розділі фінансового плану представлено дані щодо доходів та витрат підприємства. Інформація про собівартість реалізованої лісгосподарської продукції представлена у розрізах елементів витрат. Адміністративні витрати деталізуються за наступними складовими: витрати на використання службових автомобілів; витрати на консалтингові, аудиторські, страхові, юридичні, інформаційні, організаційно-технічні послуги; витрати на відрядження; витрати на оплату праці; витрати на підвищення кваліфікації працівників підприємства. Витрати на збут представлені в розрізі бізнес-процесів: транспортування, зберігання, рекламу. Інші операційні витрати, фінансові та інвестиційні витрати характеризуються в розрізі субрахунків ділового плану рахунків.
<i>розрахунки з бюджетом</i>	Надається інформація про нараховані та сплачені відрахування частини чистого прибутку державним унітарним підприємствам та їх об'єднанням. Інформація про сплачені податки надається в розрізах податків, які сплачують підприємства лісового господарства, зокрема податок на прибуток, податок на додану вартість, податок з доходів фізичних осіб, рента плата за спеціальне користування лісовими ресурсами. Окремою графою наводиться інформація про сплачені податки до місцевих бюджетів. Крім того, в даному розділі визначають напрями розподілу прибутку на розвиток виробництва, резервний фонд та інші фонди створені на лісгосподарському підприємстві
<i>рух грошових коштів</i>	В даному розділі інформація формується за розрізами, що визначені Звітом про рух грошових коштів: цільове фінансування, чистий рух грошових коштів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Окремо прогнозується вплив зміни валютних курсів

<i>капітальні інвестиції</i>	Надається фінансова інформація про капітальне будівництво, придбання (виготовлення) основних засобів, придбання (виготовлення) інших необоротних активів, придбання (створення) нематеріальних активів, модернізація, модифікація основних засобів, капітальний ремонт. В даному розділі також зазначаються джерела капітальних інвестицій в розрізі залучених кредитних коштів, бюджетного фінансування, власних коштів та інших джерел
<i>фінансовий стан лісогосподарського підприємства</i>	Розділ присвячений інформації про результати застосування аналітичних показників в розрізі рентабельності та прибутковості, фінансової стійкості та ліквідності, капітальних інвестицій та обмежувальних коефіцієнтів

Джерело: сформовано на основі [4]

Внутрішня звітність підприємств лісового господарства.

Внутрішня звітність визначається кожним підприємством окремо, в залежності від організації системи управління та інформаційних запитів менеджменту. В цілому внутрішня звітність є пов'язаною із системою організації аналітичного обліку. В контексті зазначеного дослідження основним напрямом формування внутрішньої звітності зведена калькуляція собівартості лісогосподарської продукції. Такий звіт має формувати за елементами витрат в контексті їх подальшого розподілу зважаючи на галузеву специфіку діяльності підприємств лісового господарства. В цілому такий звіт пропонуємо формувати за наступними напрямками:

- 1) матеріальні витрати, що включають рентну (попневу) плату, матеріали та палива і енергія на технологічні цілі;
- 2) витрати на оплату праці враховуючи основну та додаткову заробітну плату працівників основного виробництва;
- 3) витрати на соціальні заходи;
- 4) амортизація та витрати на утримання і експлуатацію обладнання;
- 5) інші витрати, що включають: загальновиробничі (цехові) витрати, витрати на лісогосподарські роботи і послуги, виконані за власні кошти, витрати на перевезення деревини, включаючи навантаження та розвантаження.

Висновки. Таким чином, нами обґрунтовано напрями формування інформаційного забезпечення економічного аналізу діяльності підприємств лісового господарства, що передбачає:

- визначення якісних характеристик інформаційного забезпечення, які розподіленні на первинні (достовірність, об'єктивність, повнота, співставність, прогнозна цінність, своєчасність, змістовність, зрозумілість і суттєвість) та вторинні (компетентність, достатність, стійкість та інші);
- складові інформаційного забезпечення, що включають: фінансову звітність, статистичну звітність, податкову звітність, спеціальну звітність підприємств державного сектору економіки, внутрішню звітність.

Список використаних джерел.

1. Андреева Г.І., Ярошенко А.С. До питання якості інформаційного забезпечення аналізу господарської діяльності / Г. І. Андреева, А. С. Ярошенко. // Ефективна економіка. – 2013. – № 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_2_64
2. Бондар М. Обліково-аналітична інформація в управлінні підприємницькою діяльністю / М.Бондар // Економічний аналіз. – 2010. – Випуск №6. – С. 13-16
3. Дзюбенко О.М. Економічний аналіз фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств : дис. ... канд. екон. наук. спец. 08.00.09. –Житомир, 2018. – 240 с.
4. Економічний аналіз: Навч. посібник / М.А. Болюх, В. З. Бурчевський, М.І. Горбаток та ін.; За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2003.– 556 с. – С.139, 144.
5. Калабухова С. В. Елементи методу бухгалтерського аналізу в інформаційній економіці [Текст] / С.В. Калабухова // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2015. – Том 19. – № 1. – С. 6-12.
6. Глушук О.М. Механізм інформаційного забезпечення аналітичних процедур неплатоспроможних підприємств / О.М. Глушук // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2010. – № 3 (53). – С. 66–72.
7. Плахтій Т.Ф. Якісні характеристики фінансової інформації в конвергованій концептуальній основі: критичний аналіз / Т.Ф. Плахтій // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – 2017. – Випуск 4(32). – С. 213-217.
8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
9. Стецюк Л.С. Оцінка стану інформаційного забезпечення аналізу господарської діяльності підприємства / Л.С. Стецюк // Облік і фінанси. – 2014. – № 3 (65). – С. 136-141

References.

1. Andrijejeva, G.I. and Jaroshenko, A.S. (2013), “On the quality of information support for the analysis of economic activity”, *Efektivna ekonomika*, vol. 2, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_2_64
2. Bondar, M. (2010), “Oblikovo-analitychna informacija v upravlinni pidpryjemnyck'oku dijaln'istju”. *Ekonomicznyj analiz*, vol. 6, pp. 13-16.

3. Dzjubenko, O.M. (2018), "Economic analysis of financial potential of forestry enterprises", Ph.D. Thesis, Zhytomyr.
4. Gorbatok M.I., Boljuh, M.A. and Burchevs'kyj, V.Z., (2003), *Ekonomichnyj analiz* [Economic analysis], 2nd ed, K.: KNEU.
5. Kalabuhova, S.V. (2015), "Elements of method of accounting analysis in information economy", *Ekonomichna dumka*, Ternopil': Vydavnycho-poligrafichnyj centr Ternopil'skogo nacional'nogo ekonomichnogo universytetu, vol. 1, pp. 6-12.
6. Glushhuk, O.M. (2010), "Mechanism of information support of analytical procedures of insolvent enterprises", *Visnyk Zhytomyrs'kogo derzhavnogo tehnologichnogo universytetu*, vol. 3 (53), pp. 66–72.
7. Plahtij, T.F. (2017), "Qualitative characteristics of financial information in a convergent conceptual framework: a critical analysis", *Naukovi zapysky Nacional'nogo universytetu «Ostroz'ka akademija»*, vol. 4(32), pp. 213-217.
8. "On accounting and financial reporting in Ukraine"(1999), № 996-XIV, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
9. Stecjuk, L.S. (2014), "Assessment of the state of information support for the analysis of economic activity of the enterprise", *Oblik i finansy*, vol. 3 (65), pp. 136-141.

Стаття надійшла до редакції 20.12.2018 р.